

ABONAMENTUL.

Pentru monarhie:

Pe an 18 cor. $\frac{1}{2}$ an9 cor. $\frac{1}{4}$ 4.50 fil.

Pentru străinătate:

Pe un an 24 coroane

 $\frac{1}{2}$ an 12 cor. $\frac{1}{4}$ an

6 coroane.

Unirea

INSERTIUNI.

Un șir garmond:
odată 14 fil., a doua
oară 12 fil., a treia
oară 10 fil.

Tot ce privește foaia
să se adreseze la: Re-
dacțiunea și admini-
strațiunea „Unirii”
în Blaj.

Foaie bisericească-politică. — Apare: Marța, Joia și Sâmbăta.

Misiuni sfinte.

Am înaintea mea: „Programul misiunilor sfinte, cari se vor ținea la Blaj, în biserica catedrală, în zilele 5, 6 și 7 Aprilie n. a. c.” Programul prevede diferite deprinderi de pietate: rugăciuni comune, opt predici, precum și mărturisirea și cuminecarea credincioșilor, ca o încununare, ca un rod al adâncirii sufletești din cursul misiunilor.

E o mică noutate acest program și acestea „misiuni sfinte”, pentru poporul din Blaj și din jurul apropiat. E adevărat, că aci în Blaj, cum se și cuvine altfel, încât privește predicarea adevărului și a credinții creștine, noi ne nizuim a ținea pas cu orășelele, ce dispun de o bună școală și cultură religioasă. Predicatorii din Dumineci și serbători ai Catedralei, pe seama mai ales a tinerimii, catehezele și omiliile din după-amezile Duminecilor, pentru servitorime, deprinderile sufletești ale tinerimii din postul Paștilor, precum și deprinderile sufletești din săptămâna mare pentru clerul gremial, la cari s'au adus în anii din urmă și deprinderi sufletești pe seama clerului din afară, cu prilejul adunărilor generale ale reuniunii pentru misiuni sfinte, toate aceste sunt dovezile unei năzuințe spre desăvârșire sufletească, spre întărirea credinței și a zelului spre bine, în aceia cărora le sunt menite aceste deprinderi sufletești.

Poporului din Blaj și din jurul mai apropiat însă acum i-se dă cel dintâiu prilej, de reculegere sufletească religioasă, de întărire a credinții și a moravurilor. De aceea ținem să remarcăm la acest loc programul acestor misiuni sfinte, întocmite de reuniunea acestor misiuni.

Nădăduim că cei invitați la aceste misiuni vor profita de prile-

jul ce li-se îmbie tocmai acum, în preajma serbătorilor pocăinții.

Iar păstorilor acestui popor, ca un îndemn mai mult, spre a stărui ca aceste misiuni să fie cât mai cercetate, le vom pune sub ochi următoarele șire, scrise în foaia noastră, la anul Domnului 1903, sub impresia primelor misiuni de natura aceasta, ținute la Totelecul Clujului:

„Sunt multe fântâni, din cari oamenii își stâmpără setea, dar de sigur că dintre toate e mai bună apa din fântâna, carea e mai curată și mai îngrijită.

Sunt multe biserici creștine și poporul le găsește pe toate de bune, și nici nu face mare deosebire între ele; e de datorința noastră, să-i arătăm prin fapte, că adevărată biserică a lui Hristos nizuește din răspuțeri să înalțe pe toți fii sei la Dumnezeu și să-i mântuiască“.

* * *

Și acum, să adaugem un cuvânt despre aranjatoarea acestor misiuni, despre Reuniunea de misiuni sfinte a preoților din Arhidieceza gr. cat. de Alba-Iulia și Făgăraș. Statutele-i modificate în adunarea generală din 18 Septemvrie 1913, au fost aprobate și publicate din partea Ordinariatului prin circularul IV din 1914.

Menirea acestei reuniuni este tocmai să ajute la dezvoltarea și desăvârșirea vieții sufletești a tuturor credincioșilor din Arhidieceză. Sub steagul acesta deci sunt chemați să se înroleze ca membrii activi ordinari preoțimea întreagă, conlucrând cu obolul său, și cei în stare, și cu talentul de predicator etc., și este chemat, ca membru ajutător, orice credincios, care se poate însufleți de scopul acestei reuniuni, și de idealele ce ea le urmărește.

Activitatea și roadele de până acum ale acestei reuniuni sunt cu-

noscute cititorilor noștri. — Fie ca recomandăția Ordinariatului, precum și nouele statute, ce stau la dispoziția ori și cui, să fie o nouă etapă în dezvoltarea ei: câștigându-i lucrători mulți — pentru secerișul bogat ce-i așteaptă.

Spulberarea legendelor. Istoriografia maghiarilor trece prin o grea criză. Se ivesc oameni noi, cari pe baza documentelor glăsuiesc tot mai îndrăzneț despre adevărul trecut al maghiarilor, care începe a fi radical diferit de acela, care se învăța în școli. Mai dăunăzi a publicat profesorul universitar Riedl Frigyes documente, cari au invederat peste orice indoială, că epoca Curuților, cea mai glorioasă pagină a luptelor maghiarilor pentru independență, n'a existat niciodată, în felul cum o răspândesc cărțile de școală. Toată aureola aceea deosebită, glorie strălucitoare, toată poezia extravagantă, care formează epoca curuțască în istoria literaturii maghiare, e opera lui Thaly Kálmán. Acest politician a făcut o seria întreagă de poezii curuțaști, a publicat „documente” neexistente croind astfel cadre unei epoci, care în realitate n'a existat niciodată. Cercurile științifice erau de mult în curat, că întreaga epocă curuțască nu e altceva decât o genială plastografie, dară în fața opiniei publice maghiare îmbibată de șovinism artificial, în fața terorismului Kossuthist, n'a cutezat nime să se ridice și să spună adevărul. Profesorul Riedl încă de abia câteva documente a remarcat, dar a tăcut apoi, căci avea motive să se teamă.

Acum a mai apărut o carte, care a făcut senzație în lumea politică ungurească. Cartea poartă titlul: *A számműzött Rákoczy*, e scrisă de Szekfű Gyula, oficial al arhivelor imperiale, și publicată de Academia maghiară. Autorul prezintă pe Rákoczy al doile în altă lumină, ca istoria oficială de până aci. Spune, că nici de cum n'a fost eroul acela desinteresat, dupăcum istoriograful de azi le place să-l prezinte. Până când curuții își varsă sângele pentru patrie și pentru el aici în țară, Rakoczy își petrece de minune în societatea unor dame de o faimă deosebită în Polonia. În Franța a trăit din venitul unui tripou. A fost gata să se pună în fruntea unei bande tătărești și turcești, ca să aprindă și jefuie satele maghiare pentru pofta lui nesațioasă de glorie. La 38 de ani era îmbătrânit, încât părea un moșneag. Minciuna i-se făcuse în sânge. Nime, nici

chiar cei mai deaproape ai lui nu-i mai credeau nimic. S'a imbiat sultanului să-l pună principe în Moldova, ori Valahia, ori în Albania etc. etc.

Opinia publică ungurească e surescitată de noile dovezi și varsă foc de mânie. Deputatul Polonyi a interpelat în dietă, iar comitatele se daclară cu scârbă asupra cărții lui Szegffü.

Vom mai asista pe încetul la o prefacere mare, care se prezintă trecutul acestei țări în adevărata lumină. Mai ales, când va trebui să se spună, că noi în ce măsură am luat parte la viața de stat și care ne e meritul la apărarea și ridicarea ei.

Discursul dlui deputat dr. Alexandru Vajda-Voevod.

Rostit în 20 a l. c. în Camera Ungară.

(Continuare).

Dar acest lucru nici nu-i așa de periculos, după cum se pare azi — și aș regreta foarte mult dacă și bărbații politici conducători s'ar lăsa influențați de direcția șovină, — căci, poftiți și luați în considerare, că unitatea statului nu suferă doar nici o știrbire dacă și limba noastră va avea drepturi. Dovada cea mai bună în această privință e, ceea ce a spus și dl prim-ministru, că în diferitele comitate sunt diferite obiceiuri. Într'un comitat dela graniță, adică chiar într'un comitat foarte periclitat, afacerile se rezolvă în trei limbi, fără ca prin aceasta unitatea statului să fi suferit vre-o știrbire, sau ca din partea puterii de stat să fie expus persecuțiilor.

Aici vă prezint un act, care e un lucru de toate zilele, (citește românește): „Din partea vicecomitelui comitatului Brașov.

Invitare la ședința municipală ordinară de toamnă“.

Aceasta-i o invitare la adunarea congregațională, și tot așa se tipărește și programul, și în limba germană (citește): „Pro vicecomite: Dr. Semsey Aladár, protonotar comit.“ Așa e iscălită această invitare, iar eu cred, că cu toate acestea acest domn e un bun maghiar. Iar, administrația în comitatul Brașovului e cel puțin tot atât de bună ca și de pildă, în Făgăraș, unde stăpânește un spirit maghiar foarte rășboinic. (Sgomot)...

Președintele: Rog liniște!

Dr. Alexandru Vajda: Iar dacă mă opresc aci, trebuie să declar, că greșeala privitor la administrația din Ardeal zace în aceea, că se trimit acolo oameni tineri din Ungaria, cari n'au nici cunoștința necesară de viață, nu cunosc stările de acolo și nu știu nici românește. Aceștia au făcut tot posibilul în interesul salvării patriei și ce e mai ușor decât să-l joci pe patriotul și să salvezi patria. Rezultatul a fost, că în ținuturile, în cari generații întregi au trăit în înțelegere, deodată s'a creat o chestiune de naționalitate, față cu care de sine înțeles prefectul a salvat statul maghiar.

Așa stau lucrurile în Făgăraș, unde înainte de venirea prefectului Szél erau stări cu mult mai bune, de cum există azi, și unde a contribuit la stricarea stărilor și un anumit domn Dárány. Se pare, că aceștia și-au putut câștiga mai ușor puțină protecție, decât vre un om din Ardeal, cari de altcum — o spun aceasta chiar și maghiarii, vă rog interesați-vă numai — ies cu mult mai bine la cale cu Românii, pentru că Maghiarul din Ardeal îi cunoaște pe Români, le cunoaște mai bine datinile și le și respectă aceste mai bine, decât acela pentru care tot ce există acolo e străin și

barbar, fiind învățat din copilărie cu un alt popor și cu alte datini.

De fapt chiar pentru aceasta suntem recunoscători guvernului, cum ne obligă și crearea episcopiei de Hajdudorogh, deoarece domnia aceștia în ținuturile unde până acum nu a fost pusă chestiunea de naționalitate, au ațâțat mișcarea naționalistă câștigând pentru partidul nostru o mulțime de aderenți.

Cât ce privește celelalte concesiile ale dlui prim-ministru, sunt numai pseudoconcesiile, cari mai au și desavantajul, că vor trece ani de zile până se vor putea introduce. Și mă tem dacă dl prim-ministru mai rămâne la guvern și ar voi să le introducă, va păți întocmai ca contele Apponyi, care referitor la aceasta spunea pe atunci în parlament (citește):

„Concesiunea acestei latitudini, nu neg, dintre tovarășii mei de muncă dela minister, a căror opiniune de altcum o ascultam cu plăcere, mulți nu o priviau cu ochi buni și a trebuit să lupt cu o mică revoluție parlamentară, a cărei origine o respectez, dar în cele din urmă totuș mi-am menținut latitudinea“.

Când un fost ministru recunoaște că au fost revoluții parlamentare și spune că le respectă originea, dovedește aceasta, încât mă îndoiesc că pe viitor i-ar succede vreunui guvern să pună în aplicare astfel de dispoziții, de cari dl prim-ministru a pus în perspectivă.

În afară de aceasta dl prim-ministru a mai făcut o declarație, care poate deveni periculoasă ba chiar fatală pentru toate concesiile și intențiunile sale, când a spus că nu e aplicat să execute o lege sancționată, legea de naționalitate. Acum poftiți și închipuiți-vă că dl prim-ministru, ori dl ministru de instrucție dă un ordin ca cutare ori cu-

FOIȚA.

Patimile și moartea Domnului nostru Isus Hristos.

— După relațiunea celor patru evangeliști. —
De: Sfântul Altonzo de Liguori.

(Continuare).

X. Incununarea lui Isus cu spini.

„Atunci ostașii diregătorului ducând pe Isus în divan adunat-au la dânsul toată mulțimea ostașilor. Și desbrăcându-l pe el l-au îmbrăcat în haină mohorită. Și împletind cunună de spini au pus în capul lui și trestie în dreapta lui“ (Mt. 27. 27—29). Să alergăm din nou să mai vedem și cruzimea asta ce o fac ostașii sălbaticii cu Isus, care și de altfel era slăbit de toate puterile. S'au adunat în curte, l'au îmbrăcat într'o haină mohorită a vre-unui ostaș, în loc de sceptru i-au dat în mână o trestie și în loc de coroană i-au indosat pe cap o cunună de spini care îi acoperea capul întreg. Ne putându-i îndesa cu mâinile cununa pe cap, au luat un băț și scuipându-l în față îi loveau cununa, a cărei spini pătrundeau din ce în ce mai adânc cauzându-i dureri din ce în ce mai vehemente. „Și scuipând asupra lui, au luat trestia și-l bătea peste cap“ (Luca 27. 30.)

O! Voi spini, voi făpturi nerecunoscătoare ce-ați făcut? Cum puteți fi în stare să-l chinuiți atât de mult pe făcătorul vostru? Dar ce să zic de voi, când gândurile urâte și păcătoase ale oamenilor împung cu mai multă tărie capul sfânt a Mântuitorului nostru decât voi! Isuse! Noi ți-am indosat cununa asta pe cap când ne-am dat învoirea la cugete blăstămate. Dar acum le urăsc din ce în ce mai mult și mă îngreșez de ele. Vă rog pe voi, spini înmuiați în sângele lui Dumnezeu, cu umilință vă rog strâpungeți inima mea, ca să simt durere totdeauna, pentru că am supărat pe Dumnezeul cel bun!

Isuse, iubirea mea! Dacă ai suferit atâta pentru mine, te rog scapă-mă de toate legăturile ce le am cu lumea, cu făpturile și chiar și de legăturile ce le am cu mine însu-mi, ca să pot zice odată pe dreptul că sunt a lui Dumnezeu și nu al meu!

Pe Tine Impăratul lumii, Mântuitorule plin de suferință te-au umilit prea mult! Aici ești împăratul batjocurii și a rușinii. Ar fi crezut cineva ca Dumnezeu să fie de batjocura Ierusalimului întreg? Picuri de sânge îți cură din cap pe față și pe pept!

Isuse, cât e de necuprinsă tirănia poporului acestuia care nu se mulțamește să te vadă sângerând din cap până în picioare, ci îți adaugă o nouă suferință și o și mai mare batjocură.

E și mai necuprinsă blândeța și dra-

gostea Ta, când le suferi toate acestea cu răbdare. „Care fiind aspru înfruntat nu răspunde prin înfruntări, pătimind nu amenință dar să dă pe sine judecătorului nedrept“ (I. Petru 2. 23.)

A trăbuit să se plinească profeta lui Isaia, că Mântuitorul va trăbui să suferă multă durere și batjocură „Să-și dea obrazul la cel ce-l lovește; să se indetuleze de ocară“ (Plag. Ier. 3. 30.)

Nu v'ați indetulit nici cu atâta sbirilor? Nu, căci: „Ingenunchind înaintea lui își bătea joc de el zicând: bucură-te împăratul jidovilor“ (Mt. 27. 29) și nemulțămindu-se cu atâta: „Zicea bucură-te împăratul jidovilor și da lui palme“ (Io. 19. 3.)

Intr'adevăr au batjocorit demnitatea împăratului celui mai mare când ingenunchind strigau: bucură-te împăratul jidovilor și între răsete nebune îl palmuiau.

Dumnezeule, cât de mult a suferit capul lui Isus: era găurit de spini cununei, cari îi cauzau dureri îngrozitoare îndată ce își mișca capul; cum au trebuit să-i fie durerile când îi băteau cununa pe cap și când îl palmuiau?!

Du-te suflete al meu la Isus proșternete înaintea Lui ca înaintea Domnului cerului și al pământului și mărturisește-l pe el de împăratul durerii și a iubirii, mulțamește-i și-l iubește, doar numai pentru aceea suferă, ca să-l iubească oamenii! (Va urma).

I. Belu.

tare dispoziție să se execute într'un ținut locuit de naționalități. Atunci, cum a spus și st. coleg Désy și a aprobat și dl prim-ministru, fiecare mic funcționar... (Mișcare la dreapta).

Președintele (sună): Rog liniște!

Al. Vaida: ...se va crede îndreptățit să nu le execute, pentru-că și aceste dispoziții ministeriale ar avea de scop ceea ce se cuprinde în art. XLIV din 1868; chiar acesta e pericolul cel mare, că fiecare funcționar se crede personificația concentrată și intrupătorul ideii de stat maghiar și trăește în închipuirea că L'État c'est moi, și din punctul de vedere maghiar fiecare e un mic Ludovic al XIV-lea. Ar fi fost bine dacă d-l prim-ministru s'ar fi decis se execute legea de naționalitate. Totuș ne-a făcut un serviciu bun declarând deschis și cinstit, că nu vrea să execute această lege, astfel cel puțin nu respectează o lege sancționată.

Prin aceasta nouă ne-a făcut un serviciu bun și practic. Deoarece în trecut de multe ori s'a întâmplat, că unii indivizi, cari umblau după carieră, au candidat, de obicei fără succes, în ținuturile locuite de Români cu program guvernamental, spunând că și ei sunt Români și că deosebirea între noi și ei e foarte mică: noi suntem mai proști, ei mai cuminiți.

Ei sunt cuminiți, pentru-că se bazează pe legea de naționalitate și îi trag pe sfoară pe Unguri, mergând frumușel înainte, pe când noi suntem mai radicali, cu noi guvernul nu stă de vorbă; dar ei pe baza legii de naționalitate vor ajunge foarte departe. Cu astfel de povești au aflat întotdeauna suflete naive. Bine înțeles că au contribuit și celelalte mijloace de a convinge: banii, presiunea cum e uzul general în țara noastră la alegeri, și astfel unii și-au și ajuns scopul. Cazuri de acestea sunt imposibile pe viitor. În viitor când va păși cineva ca candid guvernamental, va trebui să o spună pe față: că sunt român dar pășesc cu program guvernamental, astfel nu am nici în clin și nici în mână cu postulatele națiunii române.

Dl prim-ministru nu a recunoscut legea de naționalitate, astfel nici nu mă pot lega de aceea, ci voi merge ca un simplu particular cinstit al guvernului și nu voi minți în dreapta și stânga nici nu voi stoarce acele simțeminte, cari sunt cele mai sfinte la toate națiunile — numai ca să exploateze sentimentele maghiare deopotrivă.

Președintele: Il rog pe d. deputat să se abțină dela astfel de expresii față cu deputații-colegi ai lui. (Aprobări din dreapta. Voci în mijlocul aripei drepte: Vorbește despre candidații!)

Alexandru Vaida: Cer scuze, eu vorbesc despre candidați; eu am avut astfel de contracandidați.

Dar în viitor astfel de seduceri la alegeri nu vor mai fi posibile, pentruce îi sunt foarte recunoscător dlui prim-ministru.

Intreb, on cameră, ce e adecă acea idee de stat? M'ar deobliga foarte mult, oricine ar fi acela, care mi-ar da o definiție clară și la înțeles a acestei idei, pentrucă până acum noi nu o putem înțelege.

Dr. Iosif Ajtay în cartea lui „A nemzetiségi kérdés” în capitolul „A Magyar Társadalom tudományi Egyesület nemzetiségi értekezlete eredményének összefoglalása” se ocupă cu chestia aceasta și a mai scris o

broșură din însărcinarea societății „Társadalomtudományi Egyesület”, care poate fi numită evangheliul de maghiarizare. Aceasta-i o carte foarte interesantă. În această broșură autorul a constatat între altele (citește): „Străduințele de rassă în viața modernă de stat sunt în două direcții. Una e direcția de asociere, unificare, de concentrare condensată, când o rassă alcătuitoare de stat se străduiește în semnul puterii să contopească din punct de vedere al limbei și rasei, celelalte rase ale statului. Această direcție o numim străduință națională”.

Întreaga carte se ocupă exclusiv numai, că e tratament să li-se aplice naționalităților, împrietinindu-se societatea maghiară cu ele și acordându-le de formă concesiilor, dar aceasta numai pentru ca apoi în alte privințe cu atât mai cu putere să facă progrese pe terenul maghiarizării. Aceasta carte e scrisă isteț și cu multă rafinerie, dar ideea aceasta de stat e plină de contradicție cu concepția lui Francisc Deák și cu toate explicările, cari a avut bunăvoința prim-ministrul să ni-le dea, și chiar cu acele, cari le-am auzit din partea opoziției, căci cu toții accentuiază, că nu voiesc să ne maghiarizeze.

Se poate on. cameră, că Ajtay nu e competent, să dea o astfel de părere în chestia aceasta, deși el a scris cartea din însărcinarea Societății de știință, a cărei președinte dacă nu mă înșel, e contele Iuhu Andrásy și la care sunt membri toți bărbații distinși ai vieții publice maghiare. Dar când iau pe rând toți ceilalți factori culturali, de pildă consiliul regnicolar cultural, și cum a vorbit contele Mihail Károlyi în adunarea generală a acestui consiliu; dacă văd, că și în alte părți, de pildă cum a vorbit Coloman Széll în adunarea Societății de maghiarizare de dincolo de Dunăre, observ, că toți acești bărbați accentuiază direct, că scopul final al ideii naționale maghiare e maghiarizarea. Se dă expresiune la ideea cum sunt de pildă cele cuprinse în următoarele (citește): „Că din punct de vedere al binelui comun cât bine rezultă, dacă în întreagă țara se folosește și se rezolvă toate afacerile numai într'o limbă; că prin aceasta părțile țării se închiagă și mai strâns, iar locuitorii sunt legați de oaltă și mai tare prin iubirea frățească, despre aceasta se poate convinge ușor fiecare, iar având în vedere pilda Francezilor, Englezilor și Rușilor, veți afla acest lucru de foarte convingător”.

Acest principiu l-a profesat și împăratul Iosif II în patentă lui din 14 Maiu 1778. Acest principiu pe care l-a adoptat mai târziu dela împăratul Iosif II și societatea maghiară, mai cu seamă sub conducerea lui Eötvös și Weselényi, a stăpânit de atunci până în zilele de azi în viața publică și politică maghiară și aceasta e cu ce noi nu ne putem împăca. Dar baronul Iosif Eötvös s'a convins, că e lucru periculos a te așeza pe o astfel de bază, pentrucă nu poate duce nici când la scop. În cartea lui despre chestia de naționalitate el scrie (citește): „Să presupunem, că am câștigat tot ce doresc membrii partidului dela putere: parlament a cărui majorității să aibă o ingerință nemărginită în hotărârile privitoare la afacerile țării, o administrație, care e organizată în baza celui mai rigoros principiu de centralizare, dar majoritatea parla-

mentului ia o atitudine pentru supremația naționalității maghiare, iar administrația se va folosi în acest scop de întreagă puterea de care dispune cea mai perfectă mașinărie administrativă. Și oare ce vom câștiga?”

Putem ajunge, ca să împiedecăm libera mișcare a naționalităților în comune și în comitate, să le amuțim cuvântul, ce atât de mult înspăimântă acum pe unii și pe alții, putem ajunge, ca concentrându-se toată instrucțiunea în mâinile statului să o folosim pentru dezvoltarea limbei noastre, dar ca diferitele naționalități din țară să-și piardă conștiința individualității lor, ca să nu se însufletească pentru naționalitatea lor, asta nu se poate ajunge pe această cale, în tocmă cum nu au ajuns acest scop nici alții cari au folosit aceleași mijloace față de naționalitatea maghiară. Rezultatul nu poate fi altul, decât ca mișcarea, pe care o facem să dispară dela suprafața vieții noastre publice, să-și exercite cu atât mai adânc influența în aceea antipatie, care există acum în contra limbei maghiare, va exista și mai departe în contra statului maghiar, în contra patriei și a unității de stat”.

Nu voiu mai continua, cu toate că este foarte interesant și pasajul următor. Vă recomand cu toată căldura acest prețios op și voiu mai citi numai pasajul din urmă, care sună astfel: (citește). „Față de această primejdie avem trebuință de alte remedii, iar pentru rezolvirea acestei mari probleme de alte principii. Un singur principiu cunoaștem, care corespunde importanței acestei probleme și acela este ca să satisfacem exigențele juste ale diferitelor naționalități din patrie și astfel să înlăturăm cauzele, cari au produs această mișcare”.

Oratorul respinge apoi invectivele presei maghiare privitoare la atentatul dela Dobritin, apoi incheie:

On. cameră! Dacă noi nu putem fi maghiarizați, atunci trebuie să primiți aceste teze și trebuie să ne câștigați în interesul susținerii acestui stat așa, ca atât noi, cât și poporul, să nu simțim puterea de stat ca un dușman, să nu simțim numai povara și greutatea statului numai pentru motivul că suntem Români, ci să-i simțim binefacerile și egalitate de drepturi, ca să putem trăi aci viața noastră națională asigurată prin instituțiuni. (Aprobări în centru). On. cameră! E regretabil că stimatul domn deputat Polónyi Géza pe de-o parte spune, că pe panslav îl poți recunoaște de acolo că are o perie de dinți în straiță, pe de altă parte tot atunci se dă de mare prietin al lui Bobrinski și declară, că el se va oferi țarului și va face politică rusofilă. (Ilaritate.) D-voastră aici râdeți, dar să știți, că asemenea vorbe, cari se rostesc aici în parlament, pot să producă la periferii impresia, că într'adevăr ar fi foarte bine să mai facem și nițel rusofilism pe lângă republicanism. Sunt autorizat din partea colegilor mei ca în numele partidului național român să protestez în contra unor asemenea păreri (Aprobări vii.)

Căci pot să fie între noi cele mai mari deosebiri politice, poate să lupte fiecare pentru adevărurile sale până la ultima răsufare, dar într'o privință. așa cred, interese de existență leagă poporul român de cel maghiar acum, ca și în trecut. (Aprobări). Încă înainte cu 70 de ani, în 1844, a accentuat baronul Nicolae Wesselényi, că

cea mai mare primejdie, ce poate da peste poporul maghiar întocmai ca peste slavi: este primejdia muscălească. Și această primejdie, de atunci, în loc să scadă a crescut și există și azi. Tocmai pentru aceea e o mare ușurință a rosti asemenea cuvinte tocmai în parlamentul ungar, (Așa-i!), căci nu este numai interesul maghiarimei și a românilor, dar este chiar în interesul Slavilor locuitori în Ungaria, este interesul nostru al tuturor, ca să ne alipim Germaniei. Nu pentru că ne-ar primejdi panslavismul, căci panslavism în înțelesul de până acum al cuvântului nu există, nu primejdia panslavă, ci primejdia panrusă ne amenință. În fața acestei primejdii noi toți, Maghiari, Români, Slavi, asigurarea viitorului nostru trebuie s'o căutăm în puterea Germaniei. N'o putem accentua asta destul de des atât în convorbirile noastre private, cât mai ales aci în sala legislațiunii. (Aprobări).

Sunt dator să mai constat și aceea, că nu se poate pertracta cu un popor decât numai prin reprezentanții săi, fie aceia ori deputați dietali, ori membri ai comitetului, și este o curioasă pace aceea, care vrea să excludă pe deputații români, care vrea chipu să se împace cu poporul român dar așa, ca poporul să nu-și poată alege deputații din voință liberă. Nu despre noi e vorba, on. cameră, viața noastră trecătoare, e foarte scurtă și mandatul acesta într'adevăr pretinde jertfe mult mai mari, decât să ni-să pară de dorit a ajunge deputați. Dar, on. cameră, câtă vreme poporul român nu va fi reprezentat aci în cameră prin alegeri libere, conducerea lui va trebui s'o aibă ca și azi, comitetul național.

Ceeace privește viitorul: noi suntem pătrunși de conștiința că pentru toate suferințele de veacuri are să ne răsplătească cu belșug viitorul. Suntem convinși că dacă trecutul a cerut dela noi jertfe, dacă pentru noi ziua de azi e luptă, viitorul va aduce învingerea noastră. Această convingere ni-s'a întărit și prin mărturisirea contelui Berchtold, cel mai competent factor al monarhiei, făcută în cadrele expozeului său din delegațiunii, că adecă pacea dela București pentru aceea nu poate fi durabilă, deoarece în Macedonia nu sunt nici acum împlinite pretensiuni naționale. Și când am cetit acest discurs, nu numai conducătorii români, nu numai preoții și intelectualii noștri, dar chiar și țărani noștri au zis, iată o nouă viață răsare în monarhie, căci marele cancelar a declarat, că în macedonia trebuiesc împlinite pretensiunile acelora, cari încă nu sunt mulțumiți.

Și asta înseamnă, că nici în monarhia noastră nu mai este departe timpul, când și noi Români, vom primi cel puțin atâtea drepturi, câte primesc malisorii. Și conștiința aceasta ne va da putere, ca să continuăm lupta noastră cu arme constituționale. Și ne pare nespuse de rău, că atunci, când Albanzii au primit un Mbret, domnul ministru-președinte a pertractat cu noi despre un gimnaziu și jumătate și chiar și atunci noi împreună cu domnul prim-ministru președinte suntem expuși celor mai grave atacuri din partea opoziției. Prin asta se dovedește, că solul nu este încă copt, că e lipsă încă de multă muncă, din partea dumneavoastră și din partea opoziției, tot așa din partea noastră, ca să se pregătească terenul priincios, pe care să se poată înfăptui pacea sigură

și dăinuitoare. Tocmai fiindcă sunt convins, că această chestiune nu se poate rezolvi decât numai pe temeiul asigurării instituționale a existenței naționale a poporului român, primesc propunerea iubitelui meu amic, coleg deputat și președintele partidului meu Dr. Teodor Mihali". (Aprobări la mijloc).

(Fine).

Correspondențe.

Din țara Hațegului.

Misiuni populare.

De un timp încoace sinoadele protopopești se întrec întru aducerea de hotăriri salutare mântuirii sufletelor și astfel corespunzătoare chemării sublime preoțești. E un lucru îmbucurător acesta, și mai ales binevenit acum, când poporul, după atâtea năcazuri ce le a adus anii răi din urmă începe a despera.

Sinodul de toamnă din Vicariatul Hațegului încă a adus hotăriri cu privire la predicarea cuvântului dumnezeesc și cultivarea simțului moral în credincioși, alegând, între alte mijloace și ținerea în mod mai intensiv de misiuni populare. S'au ținut ce e drept și până acum misiuni, erau însă legate de sinoadele protopopești ambulante — astfel că — misiunile erau rari și de scurtă durată ca și sinoadele. Nu mai era dară de ajuns practizarea acestui mijloc sublim 1—2 ori la an, într'un fract așa mare, de aceea s'a hotărât, desfacerea misiunilor de sinoade, cari de aci înainte vor fi totdeauna în Hațeg; iar pentru ținerea misiunilor s'a ales un comitet compus din P. O. D. Teofil Crișan vicariul actual, notarul tractului și 5 preoți, având a se ținea în fiecare an cel puțin în 4 comune. Pentru ținerea predicilor a fost rugat însuflețitul părinte egumen *Leon Man* dela Prislop, care, deși angajat încă în multe părți, a primit bucuros.

Acestei hotăriri s'a și făcut început, ținându-se misiuni în săptămâna I-a din post în Hațegel, iar în săptămâna a II-a în Subcetate.

În Hațegel dela început se nădăjduia rezultat bun, care s'a și obținut, grație preotului locului Itul care deși înaintat în etate a știut să-și pregătească poporul cum se cade, așa că, biserica nouă destul de spațioasă, a fost prea mică, pentru doritorii de a asculta cuvântul lui Dumnezeu. Au venit ce e drept mulți și din satele vecine, să vadă și audă ceeace până acum nu au avut ocazie. S'au mărturisit și cuminecat peste 700 credincioși.

La Subcetate încă au răușit peste așteptare cu toate-că la predica de introducere abia au fost 15—20 credincioși, cauza, lipsa pregătirii înainte a poporului. Au auzit apoi unul dintr'altul, așa că, deja la predica a 3-a era tixită biserica. S'au mărturisit și cuminecat și aci peste 500 credincioși.

Predici s'au ținut în ambe locurile câte 9, fiecare teaur scump pentru popor. Părintele Man cu oratoria-i cunoscută a stors și cu aceste ocazii atâte lacrimi din ochii poporului cu adevărat setoși după învățăturile sfinte.

Slujbele sfinte în tot decursul misiuni-

nilor — cari s'au început Joia sara și ținând până Duminecă la amiaz — au fost conduse și pontificate de P. O. Teofil Crișan zelosul vicar, care deși răcit că abia vorbea a ascultat de dimineața până seara în rând cu ceilalți confesari sf. mărturisiri; ba în Subcetate unde sunt mulți concubinari, împreună cu părintele Man, ia chemat la casa parohială, unde arătându-le uriciunea păcatului în care trăesc, i-a îndemnat cu multă insistență să se dea în legea Domnului, și le-a succes ca încă atunci, să ceară pentru mai mulți dispensă, ca să se poată cununa încă în post, așa că se cunună acum oameni cari de zeci de ani trăesc în păcat. A procurat apoi multă mângăere sufletească țărănilor, cu cari pe stradă vorbea așa de părintește, dându-le sfaturi bune, și îndemnându-i la o viață creștinească. Cu un cuvânt și-a împlinit datoria de șef al tractului așa cum mai bine nu se poate, fără a aștepta în lumea aceasta ceva răsplată, mulțumindu-se cu mângăerea mare sufletească, procurată de roadele muncii Sale.

Dumineca s'a ținut liturgie urmată de predică și sfințirea apei cu botez; apoi o predică de încheiere și rugăciune de mulțumită au fost încheierea misiunilor, cari au lăsat atâtea mângăere și schimbare spre bine în sufletul poporului. Conducătorii încă s'au depărtat, mulțumiți și însuflețiți de rezultatul peste așteptare bun al acestor misiuni, nutrind nădejdea că la toamnă când se vor ținea iar în două locuri vor reuși cel puțin tot așa de bine. S. A. P.

Reviste.

Răscoala din Ulster. Carson, conducătorul mișcării din Ulster a primit din Melbourne (Australia), știrea, că bogatul I. S. Horsfall e aplicat să dea pe seama răsculaților din Irlanda suma de 200,000 funți șterlingi, dacă lucrul va ajunge la luptă.

Intreagă opinia engleză e suscitată de știrile revoluționare din Ulster și de ținuta ofițerilor englezi. Secly, ministrul de războiu și-a dat dimisia, dar nu i-a fost primită. Tot așa și Lloyd-George și Churchill.

Deputatul liberal Ward în vorbirea sa ținută în casa de jos a zis: Legile vrea să le aducă poporul fără amestecul regelui și a oștirii.

Carson, șeful mișcării spune, că se vor acomoda întru toate hotăririlor aduse de guvernul din Londra. În Irlanda nimeni nu dorește războiul. Toți vreau pacea de mai înainte. Dacă însă Asquith va continua cu planul său, iar guvernul concentrează trupe, atunci și ei se vor pregăti.

La caz când dimisia lui Asquith ar fi primită, vor urma alegeri noi.

După știrile mai noi în Befast s-a întâmplat o sângeroasă ciocnire între unioniști și naționaliști. Mulțimea a fost împrăștiată de poliție.

România mobilizează? Foile din România vorbesc de o apropiată mobilizare. Ministerul de războiu se zice, că a făcut dispoziții privitoare în direcția aceasta și a dat ordin ca ofițerilor în rezervă să-și comunice fiecare adresa exact. A chemat la arme pe rezerviștii din anii 1907—1911.

În ministerul de războiu se prezintă mari reforme. La un eventual războiu întreagă ostirea va opera în două direcții, sub comanda generalilor Culcer și Iarca. Generalul Hârjeu, fostul ministru de externe, va rămâne comandant al fortărețelor bucureștene. Locul lui îl va ocupa generalul Zottu. Știrile mai nouă desmint svonurile de mobilizare.

Diverse.

A 70 aniversare a nașterii ministrului de finanțe român Emil Costinescu. Întreagă presa română de peste Carpați aduce elogiul frumoase binemeritatului ministru de finanțe român dl Emil Costinescu, din prilejul împlinirii 70 ani de viață, în deplină putere și sănătate.

În preajma logodnei prințului Carol. În legătură cu logodna ce se va serba în proximele zile în castelul Țarilor dela Tarskoe-Selo, între prințul Carol al României și fiica cea mai mare a Țarului Rusiei Olga, să mai anunță următoarele: În cercurile curții regale române mai de mult se știe despre căsătoria proiectată și acest plan s-a ivit atunci, când marele duce rus Nicolai Mihailovici a vizitat pe regele Carol, salutându-l în numele țarului ca pe unul dintre mareașalii armatei rusești. Cu aceeași ocaziune ambasadorul francez Blondel și discutul Șebeco au stăruit ca acest plan de căsătorie să se înfăptuiască. Acest plan — cum se susține — nu a fost într-o parte aprobat de părechea regală română, care mai bucuroasă ar fi dorit ca prințul Carol să se căsătorească cu o princesă germană, dar moștenitoarea de tron principesa Maria, mama prințului Carol, a influențat în mod hotărât într-acolo, ca căsătoria fiului său Carol cu marea princesă Olga să fie asigurată, care apoi a fost aprobată și de M. S. Regele Carol.

Insuși Țarul dorește cu toată inima această căsătorie, și deja se susține ca sigur, că vizita dela Petersburg va fi încoronată de succes. De altă parte se observă, că moștenitorul de tron sârb Alexandru, care a avut asemenea intențiuni, a făcut drumul la Petersburg fără de nici un rezultat.

Episcopul Miklóssy ca reprezentat al țării de stat maghiar. Citim în „Aranyos-írdék” din Turda un răspuns de mulțămire al episcopului Miklóssy adresat vicecomitelui comitatenz, pentru felicitările ce le-a primit din incidentul dela Dobrițin.

Răspunsul e următorul: Din prilejul atentatului îndreptat în persoana mea împotriva diecezei de Hajdudorog și astfel împotriva ideii naționale maghiare primește Magnificența Ta mulțămitele mele și Te rog ca să binevoiești a mă sprigini și pe mai departe în serviciul *ideii naționale vătămăte*.

Noi știm, că episcopul Miklóssy este pus în serviciul bisericii la Hajdudorog.

Pentru ce exundează Murășul? Într'un ziar din Budapesta citim un lung articol despre felul cum se fac la noi regulările de ape, se spune: Locuitorii comunei Marosillye, îndurând multe pagube, pe urma esundărilor Murășului, au hotărât, ca prin zăgazuri să împiedece, încât le stă în puțința această calamitate a naturii, ce ani de-a rândul s'a descărcat asupra lor. — Vicecomitele a făcut pașii necesari, și în 1909 a dat ordin ca pentru apărare și ridicarea unor întărituri la locurile mai expuse să se adune o sumă mai mare, a cărei 75% trebuiau să o plătească locuitorii. Calea ferată a scutit-o de această taxă. Bani au încurs, dar spre scopul amintit nu s'a procurat nici o mână de piatră. Locuitorii au cerut atunci intervenția guvernului. Pe urma acestei intervenții s'a constatat, că guvernul a semnat în patru rânduri spre scopul acesta în restimpul dela 1872—87 suma considerabilă de 122.204.44 cor. Pe lângă aceea prin o hotărâre a comitatului din 27 Oct. 1886 tot spre acest scop s'a votat anual 10.000 cor. Hotărârea a rămas valabilă și pentru anii viitori, ceea ce în decurs de patru ani încă fac 40.000 cor.

Comuna Marosillye a primit în total spre a se apăra în potriwa exundărilor o sumă de 162.204.44 cor. Din banii aceștia însă administrația comitatensă spre amintitul scop n'a spesat nimic, iar Murășul își face liniștit cursul lui caprițios și mai departe.

Impăratul Wilhelm la Viena. Impăratul Germaniei Wilhelm, care precum am anunțat, a plecat spre Corfu, s'a oprit o zi în Viena, făcând o scurtă vizită M. S. Monarhului la Schönbrun. La dorința Impăratului Wilhelm, contele Tisza a fost primit într-o audiență specială. Ziarele străine publicând această știre o comentează în forma, ca și când Impăratul s'ar fi informat dela premierul Tisza, despre stadiul în care se află *chestiunea tratativelor de pace cu România*.

Firește, că acestea versiuni au fost desmintite de contele Tisza cu toată hotărârea.

Din Viena a doua zi împăratul Wilhelm a plecat spre Veneția salutată fiind la gară de împăratul Francisc Iosif. Publicul prezent a făcut ovațiuni împăratului Wilhelm. Înainte de plecarea trenului împăratul Wilhelm a remis ambasadorului german din Viena marea cruce a Vulturului roșu.

În Veneția împăratul Wilhelm se va întâlni cu regele Italiei, spre care scop orașul a fost pavoazat.

Ministrul de războiu și ofițerii aviatori. Din Viena se anunță: Ministrul de războiu a trimis un ordin ofițerilor aviatori, în care îi dojenește pentru prea marele interes față de acest sport, prin care își neglijează împlinirea datorințelor împreunate cu chemarea lor. În urma acestui ordin, mai mulți ofițeri s'au cerut transferarea la trupele cărora aparțin.

Spion rus prins în munții Ardealului.

Foile ungurești aduc senzaționala știre, că în munții dintre Silva și Borgo-Bistrița ar fi fost arestat un spion în persoana unui major. Spionul — la care s'ar fi aflat mai multe hărți militare — a fost predat autorităților militare din Bistrița, cari țin în secret această arestare. Știrea o dăm cu toată rezerva.

Aviz. „Atragem atenția On. domni preoți asupra bogatului magazin de artă bisericească a lui Ladislau Gherman, Wien, Mariahilferstrasse 96, unde se află de vânzare cu prețuri moderate tot felul de ornate și vase sacre (potire, cruci, cădelnițe etc.).

(1) 6—10

Limba rusească în armata comună.

Din Budapesta s'a anunțat: Statul major al armatei comune a reactivat un obicei foarte însemnat, care în anii din urmă a fost abandonat. Era adecă obiceiul, că dintre ofițerii statului major se trimeteau câțiva în Rusia pentru însușirea limbii rusești. În vederea situațiunii politice externe și a evenimentelor ce se precipită, statul major al armatei comune a revenit la obiceiul părăsit și pe viitor tot la o jumătate de an va trimite câte 2 ofițeri, cari după dispoziția guvernului rusesc, vor urma cursul de limbă rusească în Moscva. Pentru cursul din 1 Maiu —31 Decembrie a. c. au fost designați locotenenții: contele Stipsics Carol și Ricard Holinka.

Redacția și administrația reviste „Junimea Literară” din Cernăuți, a scos ultimele numere din revistele „Școala” și „Junimea literară”, cari din cauza grevei tipografilor, care a ținut vre-o 3 luni, de abea acum au apărut. Forma aleasă și conținutul bogat și instructiv al acestor 2 reviste datorit condeiului celor mai eminenti scriitori din Bucovina, Ardeal și România, se prezintă ca niște organe vrednice de „Asociația corpului didactic român din Bucovina”. Apar odată pe lună. Abonamentul pe an face 6 cor. pentru România pe an 8 lei, și se pot prenumera din Cernăuți, Strada Reședinței Nr. 2 a.

Câți Evrei sunt în România. Memoriul „Evreilor pământeni” arată, că în România ar fi numai 200.900 evrei. Numărul arătat în acest memoriu este fals, deoarece sunt în România mai mulți evrei, decât se arată acolo. Pentru socotirea numărului Evreilor s'a folosit statistica Ministeriului de Culte cu privire la populația școlară din anul 1909, lucrare executată obiectiv cu privire la străinii din România. Pe baza acestei statistici s'a constatat, că numărul Evreilor în România ar fi fost în 1909 de 341.000 Evrei, iar în 1912 de 363.790 Evrei.

Sirolin
„Roche”

Recomandat de medici în toate
îmbolnăvirile Organelor de respirație

In morburii de plămâni,
Cataruri bronchiali,
Tusă convulsivă,
Scrofuloasă copiilor.

Se află în toate Apotecele
cu 4 Coroane sticla.

Partea Literară.

Vizitație canonică în Maramurăș.

27 Iunie — 24 Iulie 1913.

(Continuare).

Despre căsătoria a doua a preoților aflăm ici coale însemnări, — pentru aceea aflăm apoi câte într'o parohie doi-trei preoți. Adeseori fiecare familie de frunte din sat avea pe preotul său.

Preoții aceștia a doua oară căsătoriți erau opriți a servi la sfânta liturghie, dar au împlinit alte funcțiuni, adeca au botezat și au îngropat. Dela 1786 ca preoți au fungat în Oncești trei inși, anume: Ungur Costan, Ungur Vasile și iarăș Ungur Costan. Preotul Ioan Godja a introdus lectical câte o miertă de cucuruz, și tocmai când îi aduceau credincioșii cucuruzul a trebuit să aducă ceteraș și să le dea aldămaș palincă, apoi a fost joc cum se cade¹⁾.

IV. Protopopiatul Marei.

Parohia ce urmează, Vadul, se ține de protopopiatul Marei, s'a înființat la 1867. și cuprinde parohiile: Brebeși, Breb, Crăcești, Desești, Giulești, Satsugatag cu filia Hărcicești și Vad cu filia Valea Porcului.

«Primul protopop al districtului a fost Ioan Pop, paroh în Vad, mai târziu vicar al Maramurășului. Ioan Pop s'a născut în 1834 în comuna Cig din Silvania, unde taica său a fost preot». — N'a fost dar maramurășan nici ungurean. — «Teologia a absolvat-o în Viena cu eminentie, apoi a fost arhivar diecezan apoi preot în Teuții de jos, iar în anul 1866 paroh în Vad și protopop.

Ioan Pop a fost un bărbat zelos, român învățat... și s'a luptat mult cu organizarea școlilor și a învățământului școlar», zice Tit Bud în Date istorice pag. 19. Deși n'a fost nici ungurean, nici maramurășan s'ar putea adauge și deși n'a cerut în deputație dela Apponyi sau alt ministru de culte să înființeze școli de stat în Maramurăș.

«Dela 1880—1882 oficiul protopopesc al Marei l'a administrat Petru Opriș paroh în Berbești, care interimar l'a dus acel oficiu deja din Noiembrie 1872, când Ioan Pop a fost denumit de vicariu²⁾».

La 1882 a fost ales de protopop Tit Bud paroh în Satsugatag, cum spune însuș tot acolo. Se vede, că pe dsa l'a ales clerul districtual. Următorul dsale Petru Birlea, paroh în Berbești e concretizat de superiori cu conducerea oficiului protopopesc.

Erau 8 ore seara, când nu prea încântați de Oncești plecăm spre

Vad—Farkasrév.

Primirea în noapte. Poporul și portul lui.

Ne însoțesc și câțiva călăreți evrei din Oncești. Terenul pare că se deschide, — cum se putea observa în noapte. Aproape de sat suim pe un fel de platou, de pe care ni-se îmbie o priveliște frumoasă în noapte.

¹⁾ O. c. pap. 51—52.

²⁾ Tit Bud: Date istorice pag. 19.

O undulare de lumină spălăcită se desprinde în întuneric ridicându-se deasupra satului din vale. În aceasta semăna lumină apare ca o siluetă turnul bisericii nu deplin deslușit. Dangătul de clopot, ce străbătea din direcția lui în noapte, îți atrăgea atenția spre el, deșteptându-ți mult feluri de sentimente și impresionându-te adânc. Să scuti scutul celui turn de biserică, ca un simbol al nădejdei credincioșilor spre cer, la sunetul clopotelor tresare sat mic și mare în zi de sărbătoare pentru a se ruga Celui de sus. Auzit-au însă și în zile de restriște sunetul lugubru acele clopote tresărind cu furie, că oameni nu le tulbură liniștea și primejduște avutul. Până când nu vor amuți aceste clopote ale modestelor bisericuțe de piatră și lemn de pe sate, și credincioșii vor tresări auzul lor ca la o chemare sfântă de manifestare și apărare a credinții și avutului, e asigurat viitorul poporului.

Ajungând de cealaltă parte a platoului spre Vadul vede imediat lângă un pod mare de fier peste Iza, pe 2 laturi a drumului o mulțime imensă, căreia părea că îi împrumută proporții mai mari și luminile, ce le țineau fiecare în mână. Se aud cântece de procesie nu prea melodioase. La poarta triumfală, fără flamuri, fără inscripții bineventează protopretorele penzionat, Rednic, românesc. La sfârșit laudă pe preot, că e harnic, în toate Duminecile și sărbătorile le dă povețe bune etc.

Plecăm în procesie încet, fiind în procesie peste fete. De laturi sunt înșiruiți în ordine copiii, tineri, bătrani. La un loc lângă casa parohială erau în grup Evreii, care nu știau să strige «éljen» sau nu. Unii se scâpau, de timid la «éljen». Aproape de biserică poporul se îndesă printre trăsuri, că abia poți străbate. — În ușa bisericii așteaptă preotul local Iuliu Dragoș, cu mustață fără barbă, Petru Salca din Giulești, ras și Niculae Doroș din Brebești cu barbă scurtă surie. Biserica e mică dar din piatră bună, iconostas nou, pictură nouă.

După litie Preasfinția Sa mulțumește pentru bună primire, spunând programul de mâne zi.

La lumină poporul pare frumos. Se pot observa mai ales bărbați frumoși cu fruntea lată, trăsuri regulate. Portul femeilor mestecat cu rochii nu e frumos nici aici. Au apoi prea multe mărgelile roșii îngrămădite pe piept fără oarecare simetrie. Fetele din procesie au peste umăr năframe roșii, peste celalalt iar, la piept pe umăr năframa roșie una albă, cari le leagă la mijloc în unghi de brâu și le prinde foarte rău. Le strică expresia frumoasă a feței. Fiind aproape de Sighet apoi femeile folosesc mai mult giolgiu, ca în alte locuri. Bărbații au însă cămeși de pânză lucrată de muerile lor.

Erau deja 10 ore seara, apoi era să vină cina et. Aceasta s'a întâmplat nu odată, așa că ar fi fost minune dacă ar fi scăpat Preasfinția Sa totuș teafăr după o asemenea oboseală, neodihnă și neregularitate în mâncare.

9 Iulie — Marți.

Liturghie.

Liturghia s'a celebrat afară, în liber. Popor n'a fost ca aseară. Ieri a fost sărbătoare și seară. Azi e timp frumos și oamenii au rămas cu lucrul câmpului. După Evanghelie a predicat Preasfinția Sa cu multă dragoste și căldură purcezând din textul: «Venit-a Ioan mănucând nici bând și zic: drac are. A venit fiul omului și mănucând și bând și zic:... e prieten cu vameșii și cu cătoșii». Mat. 11, 18—19.

(Va urma).

Dr. V. Moldovan

BIBLIOGRAFIE.

A apărut:

Țiganiada. Poemă eroică comică în 12 cânturi, de I. Budai Deleanu. Unul din clasicii noștri. Lucrarea a apărut într-o ediție completă și adnotată în „Biblioteca pentru toți”, unde într-un tipar îngrijit formează numerii 891—892.

Subiectul e o expediție a lui Vlad Țepeș, domnul Munteniei, împotriva Turcilor. Aceasta ar fi poezia eroică, al cărei comic formează descrierea „ajutorului”, pe care îl dau lui Țepeș, Țiganii, cari sunt ori când gata să-l tradeze. Plină de humor e descrierea traiului Țiganilor în tabără, planurile lor și felul „cum se înțeleg”. O ironie la adresa ungarilor e episodul lui Beoicherec, care plăcă să-și caute iubita, episod ce nu are legătură cu acțiunea principală.

Ținând seama de vremea și limba în care s'a scris e o lucrare meritorie, ce nu putea lipsi din „Biblioteca pentru toți”, în al cărei program trebuia să figureze.

In editura librăriei Alcalay & C. București. „Constituția Țării”, textul complet și cu modificările din 1879 și 1884. Prețul 50 bani.

Se trimite franco contra valorii trimisă anticipat prin mărci postale.

*

Asemenea textul *Legei „Electorale”* pentru Cameră, Senat, și Cons. Comunal cuprinzând și procedura electorală. Prețul 50 bani și se expediază franco contra valorii remisă prin mărci postale.

In editura librăriei C. Sfetea: „*Faust*” de Goethe, tradus de I. Gorun, și se află în vânzare la principalele librării din Capitală și provincie. Prețul: Lei 1.—

*

In editura librăriei C. Sfetea: G. Coșbuc „*Fire de tort*” o ediție nou adăugită și se află în vânzare la principalele librării din Capitală și provincie. Prețul: Lei 3.—

Au apărut în editura librăriei Ioan I. Ciurcu următorii numeri din *Biblioteca teatrală*:

Nr. 43. Victor Eftimiu, „*Crăciunul lui Iosif*”, Tragicomedie într'un act. Prețul 30 fil.

Nr. 44. Victor Eftimiu. „*Ariciul și bobolul*” Fabulă modernă într'un act. Prețul 30 fil.

Nr. 45. Victor Eftimiu, „*Poveste de Crăciun*”, Intr'un act, Prețul 30 fil. și

„*Un tutor*” Comedie în două acte de Matilda Poni. Prețul 50 fil.

Posta Administrațiunii.

Am primit și chităm abonamentul dela: „*Țiganiada*” (p. Reghin) pe 1913. — *Arad* pe 1913. — *Maier* (p. Rodna v.) pe 1914. — *Țiganiada nouă* pe 1914. — *Iclodul mare* (Gherla) pe 1/4 1910—1/2 1911. — *Sajószentgyörgy* pe 1/10 1909—1/3 1910. Vă rugăm să trimiteți pentru restul anilor următori. — *Sântă-Măria-Orlea* pe 1914 sem. 1-iu. — *Kőfarka* pe 1914 sem. 1-iu. — *Custelnic* pe 1/5 1912—1/5 1913.

Biblioteca „Unirii”.

1. *Ben Hur*, sau zilele lui Mesia de Levis Valace, 2 vol. 2-90
2. M. Eminescu, *Studiu critic* —90
3. *Câteva momente din începutul bisericii române*, de C. Auner —20
4. *Nume de familie la românii din Ungaria*, de Alesiu Viciu —12
5. *Din viața lui I. Micul*, de M. Străjan —16
6. *Albertina*, povestire de Dr. V. Bojor —30
7. *Cestiuni din dreptul bis. unite p. I. II.* 3-40
8. *Cele două fețe ale lumii*, de Nicu —30
9. *Ziua deșteptării*, de Aurel Fodor —16

Biblioteca din Blaj.

1. Vestitorii credinții vol. I. —24
2. Impresii —24
3. Sfânta Casă din Loreto —24
4. Floricele din raiu —24
5. Calea spre fericire —30

Proprietar, editor: **Vasile Moldovan.**

Redactor responsabil: Augustin Gruțița.

Iconostase.

La subscrierul se află — ocaasional — spre vânzare toate chipurile de lipsă pentru trei Iconostase. Doue Iconostase de format mai mic, cu 4 chipuri principali, 6 de serbători, 12 cu Apostolii, 1 Cina cea de taină, 1 sf. Treime și 1 Restignire. — Iconostasul cel mare constă din totatătea chipuri, lângă cari se mai adaug: 1 Dzeu Tatăl, 12 Profeti, 2 chipuri pentru ușile laterale, 2 pentru ușa principală și 1 Bunavestire.

Toate executate în stil bizantin, pe fond de aur veritabil. La dorință efeptuiesc și lucrul de lemn.

A. W. Zeiler

pictor academie în Blaj (Balázsfalva).

(14) 3—10

Înainte de ce ai cumpăra
Altoi de viță de vie,
VIN

Pomi, ori arbori de decor,

cere în interesul propriu Prețurentul nostru ilustrat, care conține pentru ori și cine multe lucruri folositoare.

ADRESA: **Sücs Sándor fia**

szőlőoltványtelep és bortermelő részv.-társ.

BIHARDIÓSZEG.

(70) 14—16

Dela curatoratul bisericii gr. cat. române din Bandul de câmpie.

Publicațiune.

Biserica gr. cat. din Bandul de Câmpie vinde în 15 April st. n. a. c. la 10 ore a. m. prin licitațiune liberă grădina sa de circa 1/2 jugăr ce să află în strada principală — loc potrivit pentru afaceri comerciale — în imediata apropiere a piațului, având front la 2 strade.

Licitațiunea să va ținea în cancelaria advocațională a subscrierului și tot acolo pot privi reflectanții — ori când condițiile de licitare.

Dr. Aurel Rusu,

advocat, Bandul de Câmpie.

Paturi de fer,

de aramă și jumătate aramă, paturi de copii, zițuri de căruță, sicrie de noapte, closete pentru odăi, spălător, stativ de haine, cuiere, cluscă pentru șoareci și cloțani, matrațe pe coarde și sârmă de oțel, așezate pe rame de lemn și fer, perdele și cadre de aramă, țesături de drot, paravane pentru cuptoare, ținătoare de cărbuni și lemne, vâtrae, lopeți și alte unelte pentru focărit, dimpreună cu stativ, pat-canape de fer contractabile, dimpreună cu saltea de sârmă, divanuri șcl. Aranjamente de hotel, spitale, restaurante, de grădini șcl. liferează în prețul cel mai moderat

Garai Károly

pregătitor de mobile de fer și aramă în A R A D.

(66) 17—52

Cel mai bun izvor de comandat viță de vie cu rădăcină sau netede, ca

**Berlandieri
Riparia Teleki**

cum și soiuri de plantațiuni cu rădăcină este

Administrația de viticultură

TELEKI ZSIGMOND

în Villány (Comit. Baranya)

Cereți Catalogul nostru cel mare, ilustrat.

(3) 9—10

Viță americană altoită

precum și viță americană pentru altoit, cu și fără rădăcini, în diferite varietăți, furnizează renumita și de mulți ani recunoscută ca cea mai de încredere pepinieră.

FR. CASPARI

Mediaș—Medgyes. [Nagyküküllő vm.]

Serviciu conștiințios. Soiuri garantate.

Catalog se trimite la cerere gratis și franco.

In catalog sunt publicate mai multe scrisori de mulțumire, primite din toate părțile țării, astfel, că înainte de a face comanda, oricine poate cere informațiuni în scris sau verbal dela dnii proprietari, cari mi-au trimis acele scrisori și se pot convinge astfel de absoluta încredere, ce o pot avea în firma de mai sus.

[12] 15—20

De vânzare

20,000 bucăți de

ROZE

cu tulpini înalte se află mai aproape și eftine la

Fischer & Co.

școală de pomi și de viță de vie în Nagyenyed.

Weiner Mátyás.

Prăvălie de modă,
Budapest, Adrassy-út 5.

avizează cu respect pe clienții săi din
provincie, că și-a gătit

**marea colecție de mostre
pentru stofele de primăvară
și de vară și a început cu expedierea.**

Colecția mea de stofe
cuprinde toate novitățile de lână
și pentru spălat, ce se obișnuiesc
mai ales în moda de astăzi.

**Binevoii a cere pe
o cartă postală mostre de
stofă și Vi-se trimit gratis și
franco.**

Stofe de o culoare de lățime dublă, dela	Cor. 1°96—11°—
Stofe colorate și cottlein	> 3°00—10°—
» crep și broche de lână	> 2°00—6°—
» pepita și carit	> 2°50—6°50
» pentru capot și bluze	> 1°50—4°50
Pânzături eponge, crepone, și tot soiul de novități de spălat	> —58—5°50
Zefir pentru cămeși și pânze pentru albituri	> —70—2°50
Cretona, ce-și țin culoarea și delain de spălat	> —36—1°—
Bluze de crepe și grenadin în fazele cele mai cu șic	> 3°50—5°50
Bluze cusute cu motive ori- ginale românești	> 12°80
Jupoane de clott de mătășă	> 2°50—3°80

(15) 2—4.

Balsamul apotecarului A. Thierry

e un mijloc neîntrecut la boale de plămâni și de piept, moderază
catarul, oprește flegma, ușurează durerile tusei. Are efect esecelent
la aprindere de gât, răgușeală și la boale de gât, friguri, în deosebi
sgârșciuri în stomac și colică. Vindecă boalele genitale și hemoroide,
corăță răunchii și întărește apetitul și mistuirea. Servește tare bine
contra durerilor de dinți, a dinților găunoși, contra mirosului de gură și
și alte boale de dinți și de gură, încetează mirosul provenit din gură
sau stomac. Mijloc bun contra limbricilor. Vindecă tot felul de răni,
orbanț, beșici provenite din ferbințeli, buboale, buburuze, rani prove-
nite din arsură, membre degerate, sgrăbunțe, bube ce-au eșit pe piele
dureri de urechi etc. Să nu lipsească din nici o familie, în deosebi când
bântuie epidemii de influență, holeră și alte epidemii. Scrie la:

**A. THIERRY, apotecă la Ingerul păzitor
în Pregrada bei Rohitsch.**

12 sticle mici sau 6 mari, ori 1 sticlă mare specială 5 60 K.
La comande mai mari e prețul mult mai ieftin.

Singură veritabilă ALIFIE-CENTIFOLIA a lui THIERRY

împiedecă și oprește înveninarea sângelui. Face de prisos operațiile. Se
folosește: la femei cari lăptează, la pornirea laptelui, împotriva împetririi
pieptului, la orbanț, inflamație de picioare sau de os, rani, picioare umflate
și la **măncarea osului**; apoi la răniri de sabie, împunsături, împuscături,
tăieturi și sdruncinări, precum și la înlăturarea din corp a obiectelor străine,
ca: sticlă, țanduri, pietriș, alice, spini etc., la tot felul de umflături, rani,
carbunc, chiar și la **cancer (rac)**; la negei pe mâni sau la picioare, beșici,
rani la picioare, rani de arsuri, la slăbire provenită din zăcut mult, beșici de sânge, curgeri
de urechi etc. etc.

2 cutii costă cor. 3 60, pe lângă trimiterea înainte a banilor sau cu ramburs
Se capătă la apotecarul **Török József**, în Budapesta precum și la mai multe
farmacii din țară. En gros se adă la drogeriile: **Thalmayer și Seitz, Erezii
Hochmeister și Frații Radanovits** în Budapesta. Unde nu e deposit, să se
comande direct dela:

**A. THIERRY, Apoteca la Ingerul păzitor în PREGRADA
(lângă Rohitsch-Sauerbrunn). (70) 23—25.**

Institut de asigurare ardelean

„Transsylvania“

SIBIU

Strada Cisnădiei 1—5. Edificiile proprii.
recomandă

Asigurări împotriva focului
pentru edificii, recolte, mărfuri, mașini, mo-
bile etc. în condiții avantajoase și cu
premiu ieftin.

Asigurări pe viață

(pentru preoți și învățători confesionali romani
gr.-cat. avantajii deosebite) pe cazul morții cu
termin fix, cu plătire simplă sau dublă a capitalului, asigu-
rări de penziune și de participare la câștig, asig. de zestre
și asig. populare pe spese de înmormântare. Mai departe
contra accidentelor, infracției (furt prin spargere) asig.
p. pagube la apaducte.

Sumele plătite pentru pagube de foc până la
finea anului 1912 . . . . . K. 5.456,645.67
Capitale asigurate pe viață achitate . . . . . „ 5.458,689.43
Starca asigurărilor cu sfârșitul anului 1912 } foc „ 133.667,241.—
} viață „ 11.740,710.—
Fonduri de întemeiere și de rezervă . . . cor. 2.603,400.—

Prospecte și informații se dau gratuit în
birourile Direcțiunii și la toți agenții.

Persoane versate în achiziții cu cercuri bune de
cunoștință se primesc în condiții favorabile în
serviciul institutului.

8 27 9

La expozițiunea milenară din Budapesta dela 1896
premiat cu medalia cea mare.

Turnătorie de clopot și fabrica de scaune de fier pentru
clopote a lui

Antoniú Novotny

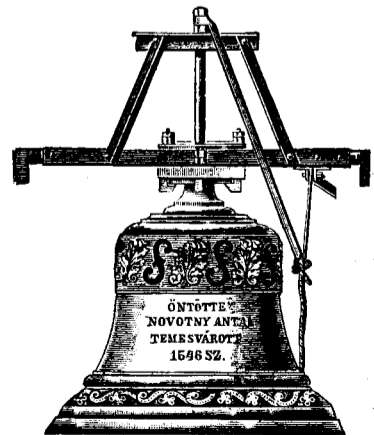
în Timișoara-Fabric 43. 41—52

se recomandă spre pregătirea clopotelor
nouă, pe cum la turnarea de nou a clo-
potelor stricate, mai departe spre facerea
de clopote întregi armonioasă, pe lângă
garanție pe mai mulți ani, provăzute cu
adjusturi de fier bătut, construite spre a
le întoarce cu ușurință în ori ce parte,
indată ce clopotele sunt bătute de o
lature prin aceea ce sunt mântuite de
crepare. — Cu deosebire recomand

elopotele găurite

de mine inventate și mai de
multe ori premiate, cari sunt
provăzute în partea superioară —
ca violina — cu găuri după figura
S și pentru aceea au ton mai in-
tensiv, mai limpede, mai plăcut
și cu vibrarea mai voluminoasă,
decât cele de sistem vechiu, așa
că un clopot patent de 327 kg.
este egal în tonul unui clopot
de 461 gk. făcut după sistemul
vechiu. Mai departe se recomandă
spre facerea scaunelor de fier
bătut, de sine stătătoare, —
spre preadjustarea clopotelor
vechi cu adjustarea de fier
bătut — ca și spre turnarea de
toace de metal.

Prețcuranturi ilustrate se trimit la cerere gratuit și franco.